

СВОБОДНА МИСЪЛ

ИЗДАВА ФЕДЕРАЦИЯТА НА АНАРХИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ • LE JOURNAL DE LA FÉDÉRATION ANARCHISTE BULGARE (FAB)

Дискусионна трибуна: държавата

3

Два анархистки възгледа за държавата.

Гражданското общество е измама

5

Гражданското общество не е никакъв коректив на държавата – то е неин коварен слуга.

Медиите и революциите

6

Отразяването на протестите и в най-„свободните“ медии е от криворазбрано до тенденциозно.

Китайската социална бомба

7

Ускорената индустриализация на китайския държавен капитализъм ще ускори и неговия край.

Защо беше отровен Манол Васев

11

Мръсните тайни на большевистката върхушка.

КАКВО ИМА В ГЛАВАТА НА ДЪРЖАВНИЯ ГЛАВА

Мръсник или глупак?

За новоизбрания президент на републиката се разбира, че обожава да сменя памперси, дори на чужди деца, и че осъжда доносите, които според него били... „андрешковщина“.

За да задоволи първата си страст, изобщо не е било нужно да става президент: има доста домове за сираци и деца с увреждания – широк простор за изява! Ако му е малко, да обиколи и старческите домове, болниците, копторите на крайно бедните, все ще открие кому да смени памперса... и да получи дълбоко морално удовлетворение.

Второто изказване на господина обаче е по-важно. То говори за две неща: или че новият президент е едно посредствено човече без забележима обща култура (*разказът „Андрешко“ се учеше в училище*) – накратко, в прав текст казано, *глупак*; или че е съзнателен *мерзавец*, който застава против най-съществените качества у хората – чувството за солидарност, при това безкористна, усетът за елементарна човешка справедливост, както и онава, което наричаме „чест“, а и да не забравяме за милосърдието, проявено от каруцаря спрямо арогантния служител на „студеното чудовище“ държава.

Достатъчно е да прочетете творбата на Елин Пелин,

пък сами решавайте що за интелектуален титан може да нарече постъпката на Андрешко доносничеството.

Плевнелиев заяви, че докато кръстосвал вече оглавената от него родина, се срещал с „всякакви хора“, но предимно с „местния елит“. Тук вземете повече се накланят в ползата на дефиницията „мръсник“. Защото „местният елит“ са местните мутри, местните заслужили доносници на ДС, местните реститути, местните бюрократи, сиреч местната периферия на управляващата класа, благодарение на която осемдесет на сто от населението на страната е или под чертата на бедността, или опасно близо до нея. Този елит е отговорен за социалното неравенство, несправедливостта, стопанската и нравствена криза в България. **Държавата – това са те.** Друга няма и не може да има (нея държавникът генерал Дъво Гол нарича „най-студеното от студените чудовища“ по любимото му определение на Ницше).

Литературният герой Андрешко се оказва отличен индикатор за това кой кой е в сред сегашните ни дейци от всякакъв род: дали глупак, дали мръсник, дали просто човек с поне капка достойнство и здрав разум. •

НАМЕСТО ПРОГНОЗА

2012: краят иде!

Надали прогнозите на маите, юните, септемврите и други древни пророци за свършека на света ще се сбъднат, но за някои неща определено е гошъл краят. Например, краят на капитализма „в този му вид“ – за това говорят политици, икономисти, социолози, журналисти и всеки, когото не го е домързяло да се обади по въпроса. Свиването на социалните придобивки в развитите западни страни, обезценяването на еврото и

ставащата все по-хронична икономическа криза подсказва точно за какъв „вид“ става дума. Пред фалит се изправиха икономиките на Гърция, Ирландия, Исландия, Испания и Италия. Логиката води до извода, че не предстои друга версия на капитализма, освен онази, старата, позната ни от филми и книги за Голямата депресия, с всичките ѝ „прелести“, на всичко отгоре на „по-високо ниво“, най-вече технологично.

Но какво точно да очакваме от новата година? Нека не питаме врачки и гадатели, нека погледнем вече случилото през отминалата.

2011 г. започна с Арабската пролет, която помете неколцина диктатори, а завършва с Руска протестна зима. На арабските народи им предстои да изминат дълъг път до същинска социална революция, затова пък масовото съзнание на руските граждани

» » » продължава на страница 3

ЗА КАКВО СЕ БОРИМ

Социализация

НИТО ПРИВАТИЗАЦИЯ, НИТО НАЦИОНАЛИЗАЦИЯ

Приватизация означава, че държавно предприятие става частно. Частникът в повечето случаи уволнява повечето работници, реже машините на скрап, продава терените за луди пари, а в малкото останало производство въвежда свои правила, които се свеждат до простото „работи колкото ти кажа, вземай колкото ти дам или се махай“. Понеже практически всеки бизнесмен има дългове към други бизнесмени, обикновено банкери, както и текущи разходи в самото производство, а произведената стока отива да се състезава за парите

на купувачите на пазара, за да му остане печалба, той ще икономисва от всичко, което ще му позволи икономисване. Преди всичко от работна заплата, от осигуровки, от условия на труд, болнични, отпуски. Няма да пести за охрана, няма да пести от личните си нужди.

Национализация означава, че частно предприятие става държавно. Назначават му директор, чиновник, много рядко специалист в дадено производство. Загубите и разходите на предприятието се покриват от бюджета.

» » » продължава на страница 12

БЕЗ
ЛОГО

СТАТИИ
АНАЛИЗИ
МНЕНИЯ
ТЕХНОЛОГИИ
ИКОНОМИКА
КУЛТУРА
ПОЛИТИКА
БЪЛГАРИЯ
ОЦЕНКИ

www.bezlogo.com

ИДВАЩИЯТ БУНТ

» » » продължава от миналия брой

На оръжие. Да направим всичко възможно, за да не се наложи да го използваме. Единствената победа срещу армията е идеята.

Мирно въстание няма. Оръжието е необходимо. Въпросът е да направим всичко възможно, за да не се наложи да го използваме. В едно въстание е по-важно народът да се въоръжи и да поддържа „въоръжено присъствие“, отколкото да води въоръжена борба. Трябва да правим ясна разлика между това да бъдем въоръжени и употребата на оръжията. Оръжията присъстват неизменно във всяка революционна ситуация, но не се използват често и рядко имат решаващо значение в големите повратни моменти: 10 август 1792 г., 18 март 1871 г., октомври 1917 г., октомври 1956 г. в Унгария. Когато властта се въргаля в канавката, е достатъчно да я прегазим.

Поради гистанцията, която ни дели от тях, оръжията едновременно ни привличат и отблъскват. Това раздвоение можем да преодолеем единствено като боравим с тях. Истинският пацифизъм не е в отказа от оръжията, а само от тяхната употреба. Пацифизъм без възможност да откриеш огън не е нищо повече от теоретична формулировка на безсилие. Такъв пацифизъм *a priori* е един вид превантивно разоръжаване – чисто полицейска операция. В действителност въпросът за пацифизма стои сериозно само пред онзи, който има възможността да открие огън. В този случай пацифизмът става признак за сила, тъй като само в позиция на ясно надмощие сме освободени от необходимостта да стреляме.

От стратегическа гледна точка непрякото асиметрично действие изглежда по-печелившо, по-подходящо за нашето време: окупационна армия не се атакува фронтално. Въпреки това, перспективата за една градска партизанска война в иракски стил, която се точи безкрайно без възможност за преминаване в настъпление по-скоро трябва да се избягва, отколкото да се търси. *Милитаризацията* на гражданската война е равновисна на неуспех за въстанието! Червените постигат своята победа през 1921 г. (срещу Махновщината и Кронщад), но Руската революция е вече изгубена.

Трябва да се разгледаат два типа държавна реакция. Едната е открито враждебна, а другата е по-коварна и демократична. Първата цели нашето безцеремонно ликвидир-

Целта на всяко въстание е да стане необратимо. Необратимостта се постига, когато е победена както властта, така и нуждата от власт, както собствеността, така и ламтежът за собственост, както хегемонията, така и желанието за хегемония.

ране, докато втората, погледна, но неумолима военна операция, цели единствено да ни вербува. Можем да претърпим поражение както от диктатурата, така и от свеждането на борбата само до борба срещу диктатурата. Поражението е както в загубата на войната, така и в загубата на *избора* на войната, която ще водим. И двете поражения са възможни, както го доказа опитът на Испания от 1936 г.: революционерите претърпяха двойно поражение – от фашизма и от републиката.

Щом нещата станат сериозни, армията окупира терена. Дали тя ще влезе в сражение обаче не е толкова сигурно. За това е необходимо държавата да реши да започне клане, което засега е нищо повече от заплахата – нещо като заплахата с употреба на ядреното оръжие от половин век насам. Макар и отдавна ранено, държавното чудовище е още опасно. Срещу армията е необходима една огромна тълпа, която да навлезе в редиците ѝ и да се побратими с войниците. Нужен е 18 март 1871 г. Когато армията излезе на улицата, имаме ситуация на въстание. Влизането ѝ в действие ускорява изхода от нея. Всеки се оказва принуден да вземе страна, *да избере между анархията и страха от анархията*. Едно въстание трябва да възтържествува като идейна сила. Не е невъзможно да се победи една армия идейно.

Да свалим властта на местно ниво

Целта на всяко въстание е да стане необратимо. Необратимостта се постига, когато е победена както властта, така и нуждата от власт, както собствеността, така и ламтежът за собственост, както хегемонията, така и желанието за хегемония. Ето защо процесът на въстанието съдържва в себе си формата на своята победа или на своя неуспех. В действителност разрушението само по себе си никога не е било достатъчно за неговата необратимост. Всичко зависи от подхода. Има начини на разрушение, които предизвикват неизбежно връщането на това, което сме разрушили. Който прахосва силите си с трупа на един рег, може да бъде сигурен, че това ще събуди желание за мъст. Затова там, където икономиката е блокирана и полицията – неутрализирана, е важно властта да се сваля възможно най-хладнокръвно. Тя трябва да бъде детронизирана с най-методично безразличие и насмешка.

В наше време краят на централизираните революции е отражение на децентрализацията на властта. „Зимни дворци“ има и днес, но те са оставени по-скоро на атаката на туристите, отколкото на въстаниците. В наши дни може да се завземе Париж, Рим или Буенос Айрес, без да се спечели решителният бой. Завземането на Рюнкис (най-голе-

мият в света пазар на едро за пресни хранителни продукти, с които се снабдяват 18 милиона консуматори) определено би имало по-голям ефект, отколкото превземането на Елисейския дворец. Властта вече не е концентрирана в една точка на света, тя се е превърнала в самия свят с неговите потоци и булеварди, с неговите хора и норми, неговите кодове и технологии. Властта е също и организацията на мегаполиса. Тя е завършената цялост на света на стоките във всяка негова точка. Всеки, който я победи на местно ниво, излъчва глобална ударна вълна по нейните мрежи. Бунтовете в Клиши-су-Боа зарадваха не едно американско семейство, докато въстаниците в Уахака намериха съратници в сърцето на Париж. За Франция отпадането на централизираната власт бележи края на Париж като център на революционна дейност. Всяко ново движение след стачките през 1995 г. го потвърждава. Най-гръзките и последователни акции вече не се извършват в Париж. Накрая Париж остава единствено цел за набези – терен, който чисто и просто трябва да се опустоши и плякоса. Бързи и яростни нападения отвън поразяват потоците в метрополията в техните точки на максимална плътност. Пламъците на гнева плъзват по тази пустиня на фалшивото изобилие и бързо изчезват. Ще дойде ден, когато от тази столица и нейното чудовищно стълпотво-

рение на властта ще остане величествен куп развалини, но това ще стане в края на един процес, който другаде ще е стигнал много по-далеч.

Цялата власт на комуните!

В метрото вече няма и следа от булото на притеснение, което обикновено сковава жестовете на пътниците. Непознати хора разговарят непринудено. Групичка си шушука нещо на ъгъла. По булевардите се провеждат много по-големи събрания, обсъждат се сериозни неща. От ден на ден и от град на град – нови и нови нападения. Поредната казарма е разграбена и опожарена. Принудително изселените обитатели на общински жилища вече не преговарят с общината – те продължават да си ги обитават. В пристъп на красноречие директор на фирма се опитва да охлади страстите на събралите се колеги. Неясно как изтича информация с домашните адреси на всички полицаи и жандарми, а също така и на персонала в затворите, което повлича след себе си безпрецедентна вълна от трескави смени на жилища. Който има нещо в повечето, го носи в селската кръчма и бакалница и си взема каквото му липсва. Част от хората се задържат, за да обсъдят обстановката и да решат какво трябва да се направи за цеха. Радиото държи въстаниците в течение на съвплънение на правителствените сили. Ракета пробива стената на затвора в Клерво. Никой не може да каже месеци или години са изминали от началото на „събитията“. Самотно звучат призивите за спокоествие на министър председателя.

Невидимият комитет, 2007 г.

Послеслов

Това е текстът на книгата, издадена от *La Fabrique* през март 2007 г. Тя се оказва и основното веществено доказателство срещу деветимата арестувани на 11 ноември 2008 г., основно в село Тарнак. Те са обвинени в „престъпно сдружаване с цел терористична дейност“ на основание предполагаемо участие в саботаж на електропроводите на френската национална железница. Въпреки мъгявите „доказателства“ срещу деветимата, министърът на вътрешните работи на Франция публично ги свързва с надигащата се опасност от „ултраляво“ движение, като обръща особено внимание на тази книга, наречена „наръчник по тероризъм“, за чието написване те са обвинени. В следващия брой ще публикуваме първото изявление на Невидимия комитет след арестите. •

(слегва)

ДИСКУСИОННА ТРИБУНА: ДЪРЖАВАТА

„Ние сме държавата“

Всеки иска от държавата, а държавата – това сме ние

Министърът на земеделието и храните
Мирослав Найденов.

Да се разберем веднага: държавата – това са те. Бандага, която се е уредила да определя живота на „кромките хорица“ както намери за добре. Дои ганъци, стриже осигуровки и каквото още успее да измисли от овцете, които за това служат – да хранят овчарите. Така че министърът е прав – „те“, тия като него, политическата класа от чиновници и бизнесмени, но не и „ние“, аз или ти, нито колежата от кварталната фурна.

Ние овце ли сме? Добитък, който започва да се гърпа, чак когато му замирише на кръв? Не, ние сме по-покорни. Замирише ли им на кръв, животните почват да блъскат стените на обората, събарят го върху касачина и бягат на свобода. А откакто овчарите смениха стратегията в края на 1980-те, човешките овцете в кошарата намаляхме с милион и половина, но нито един овчар няма стъпкан.

Това не се дължи на непобедимите мускули на бандитите, нито на непоправимия оптимизъм на гласоподавателното стаго. Никои, бил той и най-големият оптимист, не би се издоил сам, с надеждата че овчарят ще го нахрани. Ние сами си плащаме данъците, лихвите, сметките, горивото на бандитите и чакане... да си вършат работата. С покорство сме закърмени. „Законът е висшият арбитър“, „политиците вземат решенията“, „богатшите са успешните в живота“ – тези неща са втъкани в нашата действителност, приемаме ги, без да се замислим. Сега ще се, че нещо не е наред, когато се опарим – тогава решаваме, че законът бил накриво написан, някои от политиците били корумпирани, а някои от богатшите са обикновени боклуци. Никога обаче не поставяме под въпрос съществуването на закони, богатши и политици. Научили са ни, че „по-добро не е измислено“.

Занаятът на човеколюбството с хилядолетия се е усъвършенствал. Основана в началото върху правото на силния, държавната власт търси морално оправдание в религията, в национализма,

а в наши дни дори в мита за демокрацията. Бандитите наистина се имат за „добри пастири“, а жертвите се имат за дължни да им помагат в „отглеждането“ на стадото. От бандитски занаят, уменията да управляваш се е превърнало в изкуство. Макар физическата разправа с непокорните да не слиза от дневния ред, като по-ефективен начин за контрол се е наложила манипулацията на съзнанието.

Ако се доверим на статистиките на НСИ, за 2010 година работещите в България са 2 109 752 души. От тях 568 289 получават заплатата си директно от държавата и следователно – работят на управляващата банда. 135 634 са работили по разните министерства и административни служби. От тях сигурно 100 000 са уредени на заплати по роднинска и приятелска линия. Да добавим и над 95 000 души полицаи и военни, които получават заплати, за да подсилят решението на държавния апарат. В сферата на „образованието“ бандага плаща на 157 704 души, за да ни промиват мозъците от детинство. В „хуманното здра-

веопазване и социалната работа“ има още 104 072, тяхната задача е да поддържат илюзията, че управляващата банда се грижи за болните и бедните.

Разбира се, тези хора не са в бандага. В огромната си част те са нейни жертви. Но покварени морално жертви, възприели правилата на бандитите като свой професионален морал. Много полицаи ненавиждат своето съучастие в престъпленията на началниците, но се утешават, че пазят обществения ред. Повечето учители с удоволствие празнуват „Деня на народните будители“ и преглъщат жалките си заплати с мисълта, че поне учат децата на нещо полезно. Но пазенето на „обществения ред“ е ограничено от заповедите на началниците, а самият ред е програмиран от още по-горе. Полезността на преподаването пак е определено от държавата, отклонението носи риск от загуба на работа.

Дотук излиза, че четвърт от работещите българи са слуги на държавата. Най-лошото тук е, че слугинството се възприема като единствено полезно за обществото дейност.

Останалите 1 541 463 са заети в „частния сектор“. Трудно можем да кажем колко от тях работят директно за бандага, макар че сектори като енергетика, финанси, застрахователен бизнес са контролирани от нея толкова пряко, колкото казармите и училищата. Повечето хора работят в строителството, търговията и преработващата промишленост. И там контролът на бандага е изключително силен – „строителен“ и „промишлен“ предприемач не се става само с честен труд, а изключението са редки и въртят пренебрежимо малко пари. Надали има съмнения къде да отнемем стотите хиляди служители от частните охранителни агенции – фактически те са „частен“ резерв на държавния репресиивен апарат.

Накрай, огромната част от двата милиона работещи българи официално са слуги на управляващите бандити, на 5 милиардери и 10 000 милионери. За всички работещи има куп правила, закони, кодекси и правилници, които регламентират труда им. Това ги превръща в съучастници в най-мащабното престъпление на бандага –

» » продължава на страница 4

НАМЕСТО ПРОГНОЗА

2012: краят иде

» » продължава от страница 1

ни бавно, но сигурно започва да свиква с мисълта, че злото не се корени в отделни „лоши“ или „национално безотговорни“ политици, а в самата идея за власт – от властта на държавната бюрокрация до властта на парите.

Изтеклата година бе година на протестите, те избухваха навсякъде по света като фукушимски атомни центри, обикаляха континентите като цунами.

У нас, според израза на някои социолози, свърши една „сива, скучна и печална година“. Мъничко цвят в нея внесе разкрасяването на паметника на Съветската армия. Мегиите дванадесет месеца гледаха все повече да угаждат на властта, която ги използваше за трибуна, за да поучава народа как да живее. Върхът на слугинажа бе отбелязан от редица културни и научни дейци, които тръгнаха да раздават почетни титли на министри и футболни звезди.

Печалното наистина го има – на косъм от рухване, а може би вече в процес на срив се намират пенсионната, осигурителната, образователната система. Заедно с колежата, на вратите на гражда-

ните тропат частни бирници. Зад красивите и брюкселугодни макроикономически показатели, доказващи стабилността на икономиката ни, продължава обедняването на населението. За последното се изказаха и от НЦИОМ, едва ли не изумени от факта, че за 21 години БВП бил нараснал три пъти, а средните заплати останали същите, малко над 400 долара. Това е свидетелствало за „крайно неравномерно разпределение на богатата“ (социална несправедливост в чист вид), заключиха социолозите. Здрасти, колумбовци. Пак по-добре късно, отколкото никога да ти се отворят очите.

А междувременно държавата разчиства пътя на печалбарството пред туристическия бизнес в природните резервати. Примерите на Гърция и Египет обаче ясно показват колко нестабилни са икономиките, осланящи се предимно на туризма, така че интересното твърдение – когато протестиращите природозащитници изведнъж се усетят, че подават жалби срещу ламята на едната от нейните глави.

Скуката пък се разсейваше от бунта на жителите от Катунца срещу местния

ако иде
някакъв
край,
това ще
е краят
на много
илюзии

чорбаджия, докато националистите (в лицето на футболните агитки, фактически контролирани от полицията) не сведоха социалното приплаване до скучното и банално етническо противопоставяне: „Циганите на сапун, турците под ножа“, макар че подобни пожелания в пълна мяра заслужават мушкетите и политиците.

Основната разтуха за народа обаче беше предложена под формата на местни и президентски избори. Резул-

татът: управляващата партия разшири местното си представителство, за президент е избран човек, за когото от собствените му думи може да се направи изводът, че или е глупак и не познава българската литература, или е мръсник, който смята за нормално държавата да ограбва хората, а те да не понечват да се подкрепят поне мъничко. Изборните измами и електоралната активност отбелязаха съответно най-високи и най-ниски показатели от началото на изборния цирк.

Все пак в края на годината се появи една истински оптимистична нотка – побоят над изпълнителния директор на националния фонд „Земеделие“ може би е едно добро начало за търсене на лична сметка от представители на политическата класа. Макар че навярно става дума за вътрешни борби между групировките, които са в основата на откритата от НЦИОМ социална несправедливост.

На този фон вътрешнополитическите коментатори извеждат своите пожелания за „реформи“ на и от държавата, за развитието на „гражданското общество“ и други

подобни начини за затваряне на очите пред реалните проблеми, които не търпят друго решение, освен радикалното. Призивът за „реформи“ е чисто и просто наливане на свежа кръв в илюзията, че с гримиране и подмяна на стари курви от бардака може да се направи нещо по-различно от бардак. Колкото до „гражданското общество“, то е аналогът на казионните синдикати в извънпрофесионалната сфера; също като при синдикатите, на това „общество“ се възлага ролята на съучастник и съгласител в галаверите на политическата класа, масов полицейски доносник и гръмоотвод за социалното напрежение. Тъй както синдикатите съсипаха не една стачка, особено тази в БДЖ, така и „гражданското общество“ е призовано да насочва отчаянието и гнева на орабените и обезправени хора в безопасните за властта рамки на „умерения прогрес в рамките на закона“.

Така че ако на нещо му иде краят през 2012, това ще е краят на много илюзии. И може би началото на истинското събуждане на жаждата за свобода, без която няма нито сигурност, нито щого-го приличен живот. •

ДИСКУСИОННА ТРИБУНА: ДЪРЖАВАТА

„Ние сме държавата“

» » продължава от страница 3

ограбването на собствения им труд. Но това не е най-силното оръжие на властта.

Най-силното оръжие на властта е вярата на хората, че държавата се грижи за тях, че ги пази от близкия им, че без нея те биха се превърнали в жертва... на някакви бандити, че биха за изяли взаимно. В противовес на това, държавата претендира да е всемогъща и справедлива. Нещо повече, съучастие в престъпленията ѝ дава възможност на хората да се почувстват всемогъщи и справедливи.

Преувеличено ли звучи? Наскоро работниците от един цех гръзнаха да запълнят траповете на улицата пред работното им място. Наблизо поточил ремонт на пътното платно, помогнали си. Чудо и приказ... обаче в разгара на работата доктасали „контролните органи“. Повикал ги един безработен съсед на обекта, истински съвестен гражданин, който „следи за реда“ в района. С правото на закона, подкрепено от полицейски палки, „органите“ преустановили стихийния ремонт като нередгламентиран от общината. На-

писали акт на „виновните лица“ за „своеволната промяна на инфраструктурата“ и ангажирали специално фирма, за да отпущи току-що запущените гупки. Срецу съответната сума.

Дали цялата тази простотия се случва заради няколко опиянени от властта човечета, жадуващи да въздадат справедливост, както те я разбират? Не, подходът е системен – властта не търпи нередгламентирана инициатива, защото така става очевидно, че от власт просто няма нужда.

Въпреки че подобните случки са безброй, убедеността в правото на държавата сред обикновените, мащабни се един друг хорица, остава непоклата. Огромни ресурси са впрегнати, за да поддържат тази илюзия. Бандага разпределя в пъти повече пари, отколкото работещите получават, за да преживеят. Само държавният бюджет за 2009 г. е 10 пъти по-голям от всички раздадени заплати, да не говорим за печалбите на „инвеститорите“. Една сериозна част от тези ресурси се харчат, за да се обработват мозъците на хората. В училище неудобните въпроси не се толерират.

Преди да
опре до
оръжията,
класовата
борба ще
се води в
умовете.

На работа неудобните хора се изхвърлят. Пред медиите неудобните теми не се повдигат. В книжарниците неудобните книги не се издават. По будките неудобните вестници не се продават. Всичко, което претендира да е „обществено мнение“ или „универсална истина“, всички готови отговори, които се предлагат на физически уморените и емоционално изстискани хора, са поставени под контрола на бандага.

Заедно с тоягата се показва и морков. Държавата винаги оправдава смачкването на едни хора със защитата на други. Така стана преди време, когато заплатите на работниците от фирма „Чистота“ в София рязко спаднаха, и те обявиха стачка. В отговор общината изкара затворници да прибират боклука. Така стана и когато жандармерията би хората в Суходол, защото не искаха боклука на София да затрупа праговете на къщите им. Така стана и при скорошната стачка в БДЖ, неколкократно организирана от казионните профсъюзи. Неудобствата на пътниците се превърнаха в средство за натиск върху стачниците, а неравното заплащане за една и съща работа ги раздели откъдето.

При създаването си държавите са били просто изразител на правото на силния. Мързелива и безскрупулна мутра (историята учи, че тези качества за задължителни, а силата – отнositелна), заедно с банда себеподобни, успява да принуди няколко села да плащат данъци – това остава в историята като държава. Но още първите държави, които успяват да се увековечат, са си приписали божест-

веност. Макар че дълги векове авторитетът на властта е бил поддържан предимно от главорезите в най-близката крепост, винаги заедно с тях са вървели проповедниците на подчинението. Преди няколкостотин години охранени попове са хвалели в местната църква „благоразумното владичество не и мъдрото управление на поставените на земята от Бога власти“. В наши дни платени журналисти и общественици ни призовават да си плащаме данъците и да „протестираме законно“, „да не пречим на управляващите да си вършат работата“. Като че ли „управляващите“ са издрапали до властта със зъби и нокти, за да работят вместо нас!

Преди да опре до оръжията, класовата борба ще се води в умовете. Докато пагнене измамната утопия за „добрата държава“, както се е сринала утопията за „добрия цар“.

„Бой се от бога, почитай царя!“
Свещена глупост! Векове цели
разум и съвест с нея се борят;
борци са в мъки, в неволи мрели,
но, кажи, що са могли да сторят!

Христо Ботев

Златко

ДИСКУСИОННА ТРИБУНА: ДЪРЖАВАТА

Какво представлява държавата

ЕДНА ОТ АНАРХИСТИЧЕСКИТЕ ТЕЗИ, ХИПОТЕЗИ ИЛИ ТЕОРИИ

„Какво е държавата, ако не една голяма банда, и не е ли всяка обикновена банда една малка държава?“

Св. Августин Блажени
(V век след Христа)

В реалната история (а не в юридическите, политически и философски доктрини, чиято критика, сериозно изследване и анализ не е обект на тази статия) **държавата** е насилствена (принуждаваща) власт и организация (корсет) на обществото, с чиято помощ се създава, утвърждава и разширява господството, грабежа и паразитизма на експлоататорските класи с техните богатства и привилегии. Освен гарант на „правото“ на ограбване на труда и въоръжена защита на „законно установения ред“, нейните основни функции са да бъде надзирател на робите, крепостните селяни или наемните труженици и палач за всички, които се борят срещу класовото господство и социалното неравенство през вековете. Такава, според нас анархистите, е същността и историческата роля на държавата. Останалото е софистика на шебеци.

Като материален израз на властта, тя е съвкупност от репресивни („силови“) и бюрократични институции за администриране на обществените дела в полза на експлоататорите паразити. Репресивните институции: армия, полиция, съд, затвори и т. н. образуват гръбнака на държавната машина. Днес нейна социална опора е многомилонната бюрокрация.

Държавата принуждава „нисшите класи“, чрез **законите** и стоящото зад тях открито или маскирано насилие, с помощта на заплахи, измама и поощряване невестество, да спазват съществувания „ред“, на който са прилепили етикета „правов“. Всъщност, всеки закон е в полза на властниците и богатите. Ако някой закон би могъл да ползва и лишените от пари или връзки с властниците, съдиите правят всичко възможно това да не стане.

Освен с класовия си характер, създаваните „правила“, „норми“ и закони се отличават с невероятното си количество и неяснота, в които неизбежно би се изгубил всеки „простосмъртен“. **„Във Франция – се казва в официален доклад за 1992 г. (на Бребю-Юргенсен) – действат**

палач за всички,
които се борят
срещу класовото
господство
и социалното
неравенство през
вековете

7500 закона, 82 000 постановления и 20 000 правилника! Тази феноменална инфлация на юридическите текстове, които никой гражданин не знае – нито изцяло, нито частично, – превръща законите от протекция в заплаха.“

Това юридическо „производство“ обръква напълно гражданите, те не познават своите права и задължения, а и никой, включително и т. нар. професионалисти, не могат да ги ориентират в тях. Отговор на хаоса в юриспруденцията е още по-голямо „производство“ на правила и правилници. Например, пак във Франция, националното образование към 1981 г. се е регулирало от 6000 страни-

ци текстове. Днес министерството „произвежда“ ежегодно над 20 000 страници, които се оповестяват в „Държавен вестник“.

Както се казва, коментарите са излизани.

Разбира се, държавата, особено тази на XX век, не е само терор и манипулация. Вековните социални борби на работническата класа заставят капитала и неговата държавна машина към тактически отстъпления и търсене на компромиси. През периода на „бурните устремии“ на пролетариата и увеличаване на неговото социално тегло, за да гарантира безпрепятственото си възпроизвеждане и разширението на обхвата на своята власт в условия на „социален мир“, господстващите класи са принудени да включат в защитния си арсенал т. нар. социална политика (нейното начало на континента като че ли датира от времето на Луи Наполеон III и Бисмарк) (а може би и доста по-рано – по времето на Юлий Цезар в Римската империя 320 хиляди души – почти един на всеки трима – получават безплатно жито от държавата – б. ред.). Нуждите и условията за съществуване на модерната капиталисти-

ческа икономика (необходимост от грамотност и професионално обучение, от възпроизводство и съхранение на квалифицираната работна ръка за по-дълъг период и др.) действат в същото направление. В резултат на това, политиките на буржоазията, в сътрудничество с всевъзможни „работнически“ партии и синдикати, създават предимно в страните от Европейския континент институции от рода на народното здравеопазване, всеобщото образование и осигуряване (включително пенсионирането) или поп-„културата“ и евтините зрелища, които не са открито репресивни.

Одържавяването на тези функции и дейности не премахва техните класови характеристики. Достатъчно е да напомним разликите в лечебните заведения (между „правителствените болници“ и амбулаторните пунктове за племса), в образованието или в погребенията (на „отговорните другари“ и простосмъртните бачкатори) по време на „реалния социализъм“.

Качеството на тези „социални“ услуги и грижи, независимо от това дали се извърш-

» » продължава на страница 5

СРЕЩУ НЯКОИ ЛЪЖИ

Гражданското общество е измама

ИНСТРУМЕНТ ЗА МАНИПУЛАЦИЯ И ГАСЕНЕ НА СОЦИАЛНОТО НАПРЕЖЕНИЕ БЕЗ РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ, КОИТО ГО ПОРАЖДАТ

Признавам, преди време, като се опитвах да говоря на разбираем за несведущите в анархизма слушателски език, казвах, че „анархията е такова състояние на гражданското общество, при което то не се нуждае от държавна власт“. Съжалявам, сгреших. По простата причина, че съдържанието на понятието „гражданско общество“ прави твърдението ми противоречиво, а значи и невярно. Аз смятах, че е справедлива, поне във втората си част, мисълта на американския просветител Т. Пейн: „Гражданското общество е благо, а държавата — неизбежно зло. Колкото по-развито е гражданското общество — толкова по-малко нужда от държавна регулация.“

Комай на практика обаче истината се съдържа в разсъжденията на двама английски философи от ХaX век:

„Гражданското общество е общност на враждуващи помежду си хора, които, за да спрат тази вражда, го преобразуват в държава.“ (Томас Хобс)

„Гражданско общество е политическо общество, тоест обществена сфера, в която държавата има определени интереси.“ (Джон Лок)

„Гражданското общество е общност на враждуващи помежду си хора, които, за да спрат тази вражда, го преобразуват в държава.“

Томас Хобс

Затова днес гражданското общество се разбира като преди всичко „сюриса разнообразни „неправителствени организации“ (след които и работодателски, корпоративни, религиозни), чието предназначение е буквално да участва в диалога с държавата, да бъде коректив на властта, като спазва рамките на „морала“ и „правото“ (законите).

Нищо повече.

Всеки, който е имал „диалог с държавата“ — в полицейски участък, в приемна на бюрократична институция, в съдебна зала с претенции срещу държавна фирма или орган, — много добре знае как проти-

ча този „диалог“. Или се подчиняваш на полица, бюрократа, съдията, независимо дали ти харесва, независимо дали нарежданията им дори не миршат на справедливост и човещина,... или срамежливо им буташ плик с пари, за да проляват разбиране към твоя случай. Така де, без смазката на корупцията, държавната машина смилва всекиго на кайма. За непривилегированите рушветът е начин да се отърват от често непредизвикани неприятности (или направо да съхранят живота си, ако са попаднали в болница). За властните да вземат решение пък е добавка към заплатата. Какъв диалог „в рамките

на закона и морала“ предлага тук гражданското общество? Моралът при капитализма е един — печели и изпреварвай конкурентите, продавай и купувай каквото ти падне. Законът само формализира този морал, като добавя: плащай си данъците.

Ето сега въпросното гражданско общество в лицето на природозащитни групички роптае срещу разрешеното от правителството застрояване на природни паркове със съоръжения с туристическо предназначение. Роптае и се обръща към държавните съдилища — сакън да не нарушат законите, които поначало са против тях, против околна-

та среда, но за благо на бизнеса. Същите роптаещи се застъпват за прилежно плащане на данъци. И на държавата това ѝ е достатъчно. Нека си викат, нека си подават жалби, нека ако искат и улични блокади да спретнат. С парите от данъците на сега протестиращите държавата ще мотивира полицейските палки да „респектират“ по-буйните и по-гласовитите. Законът обаче не позволява на гражданите по същия начин да „респектират“ някой самозабравил се политик, който с един подпис е отнел безплатните лекарства от онкоболните например. С парите от данъците на протестиращите държавата ще финансира съдебната система, която ще се произнесе в полза на бизнеса, иначе бюджетните приходи ще намалят и същите ще останат гладни. На гражданите обаче не им е позволено сами да решават кой е прав и кой крив, независимо че виждат нещата с очите си и ги усещат по гърбовете си и в стомасите си.

Концепцията за „гражданско общество“ с нищо не се различава от ролята на казионните синдикати. Тоест, да

» » » продължава на страница 6

ДИСКУСИОННА ТРИБУНА: ДЪРЖАВАТА

Какво представлява държавата

» » » продължава от страница 4

ват от частни, или държавни институции и заведения, зависи от силата на съпротивата на „нисшите класи“, при това — в планетарен мащаб. Само техните борби могат да принудят класите на потисниците, експлоататорите и „правоимащите“ към отстъпки. Иначе, настъпление на капитала срещу стандарта на живот, правата и свободите на потиснатите, грабените и парииите няма други граници освен „оцеляването“ на наемните роби чрез най-евтиния калориен минимум. Последното не важи за старите, болните, и безработните, които са станали „излишни“, защото повече не могат да „снасят яйца“. За тях остава примирението с болестите и смъртта от хроничен глад... Нямам свидетел на това твърдение са масовите, разровени като от къртици, купчини прясна пръст, които „нежната революция“ и „мирният преход“ оставят във всяко гробище.

Властта в икономическата сфера намира своето пълноценно в собствеността. Ако тя е държавна, властниците със своята военнополойския и бюрократична опора са колективен собственик,

независимо от „начина на производство“. Средоточието на политическата и икономическа власт (от там и на духовната) в едни и същи ръце, създава една единствена класа от експлоататори — държавно-капиталистическата. Когато двете власти са разделени, властниците са един от иманентните и специфични слоеве на класата на господстващите паразити. Капиталистическото общество, което по всяка вероятност ще бъде последното от класовите, също се развива в диапазона на тези две основни форми на собствеността. Негови екстремни варианти са държавният и ултралиберален капитализъм на които съответстват еднопартийната диктатура и многопартийната пазарна демокрация.

Независимо от формата им, властта и трудът, както и властта и бедността се изключват взаимно. Властниците винаги принадлежат към разряда на богатите паразити. Затова „диктатурата на пролетариата“ е само една фикция и идеологическо мошеничество, зад което се крие бюрократичната диктатура на партийната номенклатура (или „диктатурата на секретариата“

по сполучливия израз на един руски анархист от началото на 20-те години на ХХ век).

Днес над света господства почти безразделно частният капитализъм и неговото доминиращо положение не се оспорва от Китай и малкото на брой, преживели катастрофата „соц“-странни от „Третия свят“. Те се адаптират към „западния вятър“, като провеждат икономическата политика и „реформи“, които подготвят обратната еволюция (или „инволюция“?) и реставрация на частната собственост върху „средствата за производство“ и „производителните сили“, създавайки почва за покълване на „пазарната демокрация“. Затова, тук се занимаваме само с политическата (и полицейска) организация на обществото в нейния „западен“ вариант, т. е. с демократическата форма на държавност, доколкото държавният капитализъм и съответстващата му военнополойския диктатура претърпяха крах.

Ние сме врагове на държавността във всичките ѝ форми и сме убедени, че, достигайки определен критичен праг, роботронната революция или автоматизацията на труговите про-

цеси от роботите и компютрите ще предизвика Социалната, чиято първа задача е унищожението на държавата от „нисшите класи“. Само когато се еманципират от нейното господство, те ще могат да сложат край на класовите формации, на тяхната 60-вековна политическа история и на собствения си социален статут, за да отворят перспективите пред анархокомунистическата социална система, в която няма да има място нито за господари, нито за роби.

Ликвидирането на властта на човек над човека и унищожението на държавността означава разпускането на държавните институции и обезвластяването на „избранниците“ и чиновниците.

Втората задача на Социалната революция е „овластяването“ на всеки и на всички, т. е. „масовизиране“ на участието в обществения живот чрез привличане на колкото може повече хора (идеалът е на всички) и създаване на подходящи, различнообхватни, променящи се (и дори временни) организации, съюзи и асоциации, съобразени с нуждите на членовете им, с техните индивидуални и колективни интереси.

Една повече или по-малко детайлна картина на обществото, към което ние анархистите се стремим, може да бъде открита в различните програми и проекти, като се започне с „Червения афиш“ на Бакунин от времето на Лионската Комуна през 1870 г. и някои от програмите, излезли под перото му, на Кропоткин, Жан Грав, както и тези на Малатеста, на испанската CNT, приета на пленума А в Сарагоса от 1936 г., или „Друг възглед за анархокомунизма, представен като проектопрограма на социалната революция“, публикувани в „Свободна мисъл“ през последните години. Не е за пренебрегване в това отношение и революционната практика на нашето движение от Парижката Комуна, през мексиканския и руския опит в Украйна и Кронщад, до Испанската гражданска война (1936-1939 г.) или стихийното и спонтанно творчество на пролетариата в Унгария (1956) и Полша по време на апогея на „Солидарност“ (1980-1981), които вкупом показват нашето разбиране и третиране на държавата, когато е налице една революционна ситуация. •

Георги Константинов

СРЕЩУ НЯКОИ ЛЪЖИ

Гражданското общество е измама

ИНСТРУМЕНТ ЗА МАНИПУЛАЦИЯ И ГАСЕНЕ НА СОЦИАЛНОТО НАПРЕЖЕНИЕ БЕЗ РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ, КОИТО ГО ПОРАЖДАТ

» » » продължава от страница 5

бъдат буфери между народа и властта, да ги залъгват с надежди, че има оправия „в рамките на закона“... и срещу съответната цена. Също както легалните синдикални лидери, на всеки „съвестен гражданин“ се вменява в задължение да следи за нарушения на закона, колкото и глупав и несправедлив да е този закон, но не сам да вземе мерки, а да се обади „където трябва“, на „компетентните органи“. Простичко казано – гражданското общество се разглежда и като един колективен полицейски доносник. Всеки следи ближния, всеки бди над правото и морала. Къде обаче остават самоинициативата, солидарността, самоуправлението? Подменени са с вярност към закона, но гражданското общество не пише законите, то може само да отправя пожелания към законотворците без гаранции, че ще ги послушат.

Германия е страна, минаваща за образец на гражданско общество. Типична проява на „гражданска съвест“ там е да наклепаш комшията, че е оставил автомобила си една минута повече от позволеното под знака за за-

Простичко казано – гражданското общество се разглежда и като един колективен полицейски доносник. Всеки следи ближния, всеки бди над правото и морала.

брана на паркиране. В духа на пазарната икономика доносникът получава част от глобата на нарушителя (също като контролборите в градския транспорт) – възнаграждение за правилната му гражданска позиция. Съвест със заплащане.

Веднъж приказвах с човек, който усетил спазми в стомаха, докато шофирал из Мюнхен. Спрял пред заведение, изскочил и се втурнал към тоалетната. Устискал да се задържи за половин минута и да обясни на персонала какъв е проблемът. Почти

викал и клиентите го чули, някой се захилили. След двайсет минути видял, че колата му е вдигната от паяк. Келнерите и клиентите пък се препирали кой има правото да получи процента от глобата. Човекът ми каза, че никога няма да забрави най-скъпия грисък в живота си – малко над 1000 евро. Друг път, зарече се той, ако съм отново в Германия, ще избира евтино и ще си сера направо в гащите.

Помислете дали ни е необходимо точно таква „гражданско“ общество. •

Васил Арапов

МЕДИИ И РЕВОЛЮЦИЯ

Революция от другата страна на екрана

ЗА МЕДИИТЕ ВАЖНОСТТА НА БОРБАТА ЗА СВОБОДА Е ПРАВОПРОПОРЦИОНАЛНА НА НАЛИЧИЕТО НА ПЕТРОЛ

През изминалата година станахме свидетели на социални вълнения и политически промени, каквито не е имало поне от 60-те години на ХХ век. По-скоро *трябваше* да станем свидетели, но бяхме упорито възпрепятствани от институциите, които се предполага, че трябва да ни информират. Най-тъжното е, че медийното затъмнение и елементарните опити за манипулация го голяма степен дори не са резултат от цензура на различните варианти на „Министерство на истината“, които съществуват в днешно време. Самите медии го такава степен са изгубили усета и уменията за обществената си функция, че цензурата е основно вътрешна и често се дължи на мързел или неразбиране. Подобно на самото общество, огромната част от производителите на медийно съдържание наистина са затънали в онази виртуална реалност, където най-важните събития са смъртта на алчния олигарх Стив Джобс или сватбите и разлките на някакви хора, които са известни, защото са известни.

Едновременно е интересно и отвращаващо да наблюдаваш двойните стандарти и шизофреничното поведение на „либералните“ медии на запад,

чието поведение обикновено механично се копира и у нас. Когато през лятото стотици хиляди хора протестираха месеци наред в Испания, Италия и Франция, това изобщо не беше отразявано, или ако беше, то съвсем повърхностно. Когато в Атина през деня има 100-хилядна демонстрация, до нас достигат само кадрите с 20-

тина „лумпена“, замерящи с камъни полицията вечерта. Когато започна „окупацията“ на Уол стрийт, нашите медии я забелязаха след 3 седмици и естествено копираха презрителното отношение на Фокс Нюз към „хипарите, които не знаят какво искат“. Като нищо можеше да не се чуе за това и още един месец, ако не се беше слу-

чило една събота срещу неделя да няма други новини, освен опита за блокиране на Бруклинския мост.

Нито една програма, декларация или обръщение от тазгодишните протести на Запад не стигна до масовата публика, не само в България. Същевременно еднократно събирани на 30 хиляди души в Москва, по-

ловината от които комунисти или крайни националисти, ни се представя като „арабска пролет“, а всяко неадекватно изказване на руски блогър или някой още по-случаен – като край на путинския режим. Колкото и да ми се иска и в Русия най-после да се заражда истинска съпротива срещу беснеещата полицейщина и бюрократщина, няма как да не ми стане противно това хиперболизиране, продиктувано единствено от политическите и икономическите интересни на конкретни елити.

Идентична манипулация беше организирана преди няколко години, когато протестите след изборите в Иран бяха представяни като бунт в името на демокрацията, макар на практика да представляваха конфликт между самите ислямисти. Докато бяхме заливани със съмнителните кадри от убийството на иранката Неда, никъде не чухме за десетките жертви сред протестиращите срещу военния преврат в Хондурас. Няколко месеца по-рано мащабните протести срещу полицейското насилие в Гърция, които доведоха дори до опити за създаване на алтернативни обществени струк-

» » » продължава на страница 7

ПОСЛЕДНАТА ИНДУСТРИАЛНА ПЛАНТАЦИЯ

Китайската социална бомба

Съвременен Китай е страна с гигантска работническа класа, повече от 200 милиона души (половината от населението на ЕС). Почти цялата американска лека промишленост е пренесена на китайска земя, европейски, японски, корейски и тайвански компании постъпват по същия начин. Нищо чудно: трудолюбивата китайска работна ръка е около 40 пъти по-евтина за бизнеса, отколкото работната сила в САЩ. При това огромна част от произвежданата продукция е предназначена за износ в САЩ, Евросъюза, Япония, Корея, Тайван. Транснационалните корпорации, благодарение на американско-китайската симбиоза са увеличили печалбите си със стотици проценти. Самите китайци получават работни места, но в същото време стават жертви на жестока експлоатация и социално неравенство – така нареченият коефициент на Джини, измерващ социалното разслоение, в КНР е приблизително същият както в САЩ.

За положението на китайските работници в страна, която твърди за себе си, че е „социалистическа“, доста тъчно говорят самите китайци и изнасят на бял свят следните факти: работното време често достига 12 часа,

пренебрегва се техниката за безопасност, а фабричните правилници приличат на заповеднически режим.

Китайските работници обаче започват да стават все по-опърничаиви. По страната периодично преминават стачни вълни. В повечето случаи протестите излизат извън контрола на профсъюзите, които са изцяло бюрократични структури, зависими и управлявани от държавата, а такива организации не подкрепят стачни действия. Затова избухващите стачки се иницират пряко демократично, ръководят се от изборни комитети, за които стоят маси редовни работници. Пресата нарича такива стачки „дивни“ (wild-cat strikes).

Наскоро повече от 10 000 работници от първенеца в експорта, провинция Гуанчжоу, започват стачки. Причините: кризата в Европа и Америка води до съкращаване на износа, което налага съкращение на производството, а това веднага се отразява върху работническите заплати; второ, самият Китай е започнал да премества промишлеността в зони с по-ниско платен труд – в по-бедните си провинции или в съседен Виетнам, където според

МВФ работната ръка е с 50% по-евтина.

По този начин облагодетелстваната от сегашната криза китайска икономика бързо се развива... и се превръща от фактически все още развиваща се страна (средните доходи на населението имат още много да растат, докато стигнат дори тези в Русия, а и расте разликата между доходите на 700-те милиона селяни и тези на градското население) в „нормална държава“, все повече подобна на европейските или на САЩ... които са изпаднали в трайна рецесия.

Засега ръстът на икономиката е забележителен – 9% годишно. Дори малко намаляване на това темпо обаче – а то няма как да не намалее, в глобалния свят всички ниша и пазари са близки до насищане, иначе нямаше дума да става за криза – би поставила на изпитание социалното равновесие в Китай. Неконтролируемите потоци трудови преселници от селските райони към индустриалните зони, ако не бъдат осигурени с работа, ще увеличават социалното напрежение. От друга страна, в света днес има подходящ за революция политически климат – китайската диктатура не е по-мека от тази

в Египет или Сирия, населението страда от неолибералните реформи, а по китайската телевизия минават новини за арабските бунтове.

Вътре в самия Китай се надува спекулативен балон с недвижимите имоти, държавното ръководство се мъчи да предотврати напompването на предстоящата криза, но безуспешно. Под заплаха ще се окаже появилата се китайска средна класа (вече е станало трудно да се купи собствено жилище, важен елемент в китайската културна традиция), а тъкмо от нейните среди излизат критично мислещи интелектуалци, които в условията на една обща криза се съюзяват с най-оئےправданите слоеве на населението. Нещо подоб-

но започва да се оформя през 1988-1989 г., но тогава все още има външни отдушници и благоприятна, сравнително стабилна световна икономическа обстановка. Днес обаче планетата е станала тясна за капитализма, системата е достигнала своите предели. Радикализирането на населението и реакцията му срещу обедняването навярно ще постави началото на края на последния успешно регулиран от държавната бюрокрация капиталистически модел.

Всяка голяма работническа стачка в Китай може да се превърне в бунт, а той да прерасне в революция. •

по материали от статии на анархиста Михаил Магид (Русия) и леворадикалния публицист Карл-Хайнц Рот (Германия)

Китайски завод за автомобилни светещи

МЕДИИ И РЕВОЛУЦИЯ

Революция от другата страна на екрана

» » продължава от страница 6

тури, бяха отразявани единствено като вандалски прояви. Очевидно важността на борбата за свобода и демокрация не е въпрос на принципи, а е правопропорционална на наличието на петролни залежи...

Особено смехотворен е начинът, по който в момента западните медии се правят, че винаги са виждали в „арабската пролет“ положителна тенденция и са я подкрепяли. Всъщност първоначално „арабската пролет“ беше представяна в силно негативна светлина – единствено като натиск на ислямистите, а френското правителство дори предлагаше помощ на Тунис и Египет за борбата с безредиците. Мубарак стана „диктатор“ чак след като бе свален, а цъфтящите

отношения на Кадафи със западноевропейските лидери от последните години, ознаменувани от мащабни оръжейни сделки, бяха забравени. Същевременно пак същите медии не се свенят да определят като диктатор някой управник в Южна Америка, който е избран демократично, но си позволява да оспорва колониалното положение на родината си.

Единственото хубаво в цялата ситуация е, че благодарение на модерните технологии, информацията е в изобилие, въпреки засилващите се опити за цензура и в интернет. За да бъдеш обективно информиран обаче трябва да гледаш достатъчно време и усилия, за да видиш истината зад многобройните филтри, налагани от „средствата за масова информация“.

<http://philipotel.blogspot.com/>

Класика от Фокс Нюз: на надписа пише: КОИ СА ТЕЗИ ДЕМОНСТРАНТИ? ПРОТИВНИ ПРЕСТЪПНИЦИ ИНФИЛТРИРАТ ПРОТЕСТИТЕ „УОЛ СТРИЙТ“

Медиен плурализъм: една и съща снимка (на младеж, чупец витрина) е използвана на първа страница в основните британски вестници за студентските протести през ноември 2010 г.

Принципи на пряката демокрация

Основен елемент от развитието на пряката демокрация е да осъзнаем, че върви заедно с **политическото равенство**, което означава, че гражданите участват наравно в диалозите и в решенията. Това политическо равенство обаче не може да съществува без социално и икономическо такова (например един шеф не може да говори наравно с един работник, заради различните социални и икономически позиции). Така че пряка демокрация не може да съществува в държава или в авторитарен режим, където по начало икономиката е в ръцете на малцина или съществуват конкурентни човешки отношения като „твоята загуба е моя победа“. Вече знаем за парадоксалния случай на т. нар. „пряка демокрация“ в Швейцария и от време на време слушахме за референдуми. Тези примери обаче са с твърде ограничен обхват, продължават да предполагат правителствен контрол и не бива да бъдат бъркани с искането за пряка демокрация. С пряката демокрация (политическо, икономическо и социално равенство) разделянето на политиката и икономиката от обществото престава да съществува.

Втора характеристика е **отстранимостта**. При прякодемократичните структури участниците, които поемат отговорности, често трябва да бъдат отстранявани и редувани. Това означава, че задачите трябва да се разпределят на ротационен принцип. Така се избягват неофициалните лидери, бюрокрацията и дисхармонията между говорене и действие. Пример за това може да бъде пряката демокрация на работното място – работническите общи събрания. За да могат всички работници да участват истински при вземането на решения, е необходимо да имат задълбочена представа за това как работи тяхното предприятие. Ако едва няколко работника отговарят за обработката на важна информация, свързана с работата им, и имат достъп до нея, най-вероятно те ще имат най-ясно понятие за това как работи предприятието и ще създават неформална мениджърска група. От друга страна, останалите работници, които извършват физическа и по-проста работа, няма да могат да преценяват и решават толкова добре. По тази причина пряката демокрация на работното място означа-

ва никога да не работи само неприятна работа или само умствена и привлекателна такава. Самите работници трябва да създават балансирана и разнообразна програма от отговорности.

Принципът за **достъпа до знанието и информацията** важи със същата сила и при взаимоотношенията извън работното място – това ще помогне на общностите да правят сигурни колективни стъпки и избори.

Като четвърта характеристика може да добавим **автономията на прякодемократичния процес**. Това означава, че пряката демокрация не е режим, който създава перманентни институции, а непрекъснат процес, непрекъсната възможност за участниците да изграждат свои институции и закони. Хората в този случай са свободни да откриват нови начини на създаване и организиране на своя социален живот, на самоуправление. Те експериментират продължително със структурите, използват тяхната гъвкавост така, че да могат да ги променят, когато се наложи. Става дума за разнообразие от варианти, които социалният живот може да приема в зависимост от района, спе-

цифичните обстоятелства, натрупания опит и новите ценности и значения, които се появяват. Както казват сапатистите в Мексико: „да опитаме и ще видим“.

При пряка демокрация не съществуват формализирани и институционализирани мнозинства и малцинства. Както казахме по-рано, има продължителен процес на създаване на институции. Следователно, решенията могат да бъдат вземани с консенсус, с единодушие или с мнозинство според желанието на участниците (не съществува готова рецепта, която трябва да бъде следвана).

Можем също да кажем, че пряката демокрация изключва посредничеството между обществото и институциите. Тя действа извън държавни механизми, партии, бюрокрация и всичко, което може да бъде сметнато като посредник. **Представителството**, каквото го познаваме днес, е също премахнато, не само защото е посредник в начина, по който решавате задачите си, но и защото решенията трябва да бъдат изпълнени от всички. Затова думата „пряка“ има двойно значение: решенията се взимат пряко, т. е. непо-

средствено, без посредници, и също така непосредствено, без посредници се изпълняват.

Очевидно пряката демокрация цели политическа справедливост и участие, но това не означава, че абсолютно всички се събират на общи събрания да решават абсолютно всичко. Затова последната важна характеристика е **участието в решенията според степента, в която те засягат**. Това е единственият критерий, според който може да разбере нивото на своето участие в решението (за повече информация вижте „Майкъл Албърт за Парекон“ в интернет сайта „Живот след капитализма“). Всички повлияни от решенията трябва да имат право да ги формират. Това очевидно изключва всички видове дискриминация, с които сме израснали: българи или цигани, местни или имигранти, хомосексуални или хетеросексуални, мъже или жени, дебели или слаби и т. н. Прякодемократичният процес изисква лично и социално съзнание, свободно от предрасъдъци и стереотипи. •

Текстът е от блога *Intidar* на *Руслан Траг* ruslantrad.com

Социология на „социализма“

ИНТЕРНАЦИОНАЛНОТО И СОЦИАЛНО СТАТУКВО НА „НРБ“ И ИЗХОДЪТ ОТ НЕГО

» » » продължава от миналия брой

Ако масите проумеят, че основната цел на държавнокапиталистическата класа е съхранението на монопола върху властта и собствеността, на привилегиите и на експлоатацията, те ще отхвърлят душеспасителната вяра в либерализацията и демократизацията на режима, разбирайки, че парламентарната демокрация е възможна само в предишните фази на капитализма, където на „плурализма“ в собствеността съответства многопартийност в политиката. В стадия на държавния капитализъм, експлоататорската класа е такава само доколкото и докогато има държавната власт. Отстраняването ѝ от нея означава пролетаризиране, а не проста смяна на екипите. Означава сбюгом на мощта, на охолството, на банкетите и на харемите – с дъве думи сбюгом на празника! Затова военнополойската диктатура на партията е единствената адекватна, неизбежна и неделима от тази социално-икономическа структура форма на управление. Затова и най-големите „революционери“ сред болшевиките не отидоха подалече от искания за реформиране на диктатурата. Първи-

ят „демократизатор“ на държавния капитализъм – Троцки изрази това си убеждение по следния начин: „Това е една работническа държава, в която под влияние на изолацията на революцията в една-единствена страна, при това свръхизостанала, се извършва бюрократично израждане, вследствие на което моторът на икономиката е повреден, но той продължава да се върти и може би напълно ще се възстанови в предишното си състояние посредством смяната на някои части.“ Тоест, изходът е в смяната на сталинските апаратчици, мафиоти и дегенерати с троцкистки резервни части! Само че тази измама не се копира повече на източните пазари. Пролетариатът е наясно, че нито едно от основните му искания не може да бъде удовлетворено от „израждащата се работническа държава“. Докато нейното острие е насочено срещу него и тя го е лишила от всички легални средства и възможности за защита, единственият път към промяна на социалното статукво си остава насилствената революция и унищожение на властта. Това са разбирали много добре и номенклатурчиците, които непрекъснато ни повтарят: „С кръв сме я взели,

с кръв ще я гадем!“ Затова, в „първия ден на гнева“, ако пролетариатът уска да се еманципира, трябва да събори сергиите на амбулантните търговци на реформи.

XVII. Други възможности за реформиране или промяна

В палеонтологичния музей на болшеvizма могат да се видят и препарирани фигури на още една изчезваща порода реформатори – привърженици на партийния плурализъм и на парламентарната демокрация. Ако те удържат връх, това би било равносилно на реставрацията на буржоазна България отпреди военния преврат на безпартийните фашисти от 1934 г. Само че еволюцията в манталитетите и социалноикономическите структури на държавнокапиталистическото общество е отишла толкова далече, че реставрираната стара България е възможна само като фарс. Силите на едрата и гребна буржоазия са умъртвени, а след Исуса Христа мъртвите не възкръсват и след известна продължителност историческите процеси проявяват своята необратимост.

Все пак ще разгледаме и тази малко вероятна възможност – съществуването на няколко политически партии, чиито ръководители през 4, 8 или 12 години правят рокади в министърските кресла и надолу по йерархическата стълба на властта. От гледна точка на пролетариата, тази перспектива едва ли ще доведе до ситуация, различаваща се принципно от настоящата. По-дълъг или по-кратък, срокът на властване и експлоатация не променя същността на класовото общество! Затова ние твърдим, че единствената действителна алтернатива на диктатурата на държавния капитал е анархокомунизъмът или свободният комунизъм както го наричат нашите испански другари.

Но нека допуснем възможността за реставрацията, наложена от някакви трети поредни „освободители“, които успяват със сизифови усилия да отместят надгробната плоча, която покрива екарисажа на историята и настаняват в креслата на едно „временно правителство“ скелетите на отдавна изгнилите политически партии. Само след известен мъчителен период, тази операция би довела до възстановяване с известни измене-

ния на държавния капитализъм, независимо от цвета на партийната диктатура. Защото, той е законният наследник на капитализма какъвто го знаем от предишните му стадии и форми. Търсещите доказателства на това ни твърдение могат да ги открият в господстващите днес на Запад теории на официалната политическа икономия или на конвергенцията. И в данните за растящата стопанска роля на държавата и на смесената икономика, в политиката на национализации и във финансовите сделки, продължаващи ускореното централизиране и концентриране на капиталите, водейки ги към „единствения и неговата собственост“ – към Левиатан. Това са тенденции, характерни не само за „патриотите“ от третия свят, за социалдемократите или за различните епигони на националсоциализма. Към такава практика, в условията на кризи, прибягват дори ултраконсервативните английски тори.

XVIII. Пътища много, но само един води към свободата

Време е да се върнем отново към сценариите за вероятна-

» » » продължава на страница 9

УРОЦИТЕ НА ИСПАНСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

CNT участва в правителството

» » продължава от миналия брой

Социалната революция и въоръжената борба срещу Франко никога не страдат от липса на хора на саможертвата с решимост да победят и да реконструират една Испания, основана върху нови концепции за *свобода и равенство*. Това, което липсва на испанските пролетарии, е количеството и качеството на оръжието, суровините за индустрията, модерните машини и торове за земеделието, храните и накрая – опитът да организират новата икономика и да водят една продължителна въоръжена борба. Само политическите шефове и някои от членовете на най-представителните синдикати се паникьосват от ситуацията и търсят убежище, не знаейки на чия страна да застанат спрямо държавните институции. Работниците, обратно, водейки се от вярното си и естествено чувство, подхождат към ситуацията с това, с което разполагат, и със знанията, които имат. Тяжната система на управление на обществените дела, услуги и разпределението на хранителните продукти може би е хаотична, но никога кри-

тик още не е казал, че някой е умрял от глад; тяхната импровизирана защита на Барселона, Магрид и Валенсия може и да е дезорганизирана, но въпреки всичко това те побеждават добре организирани и добре въоръжени редовни армии, които на 19 юли вярват, че са господари на цяла Испания; техните зле въоръжени колони без съмнение не успяват да завземат Сарагоса и други стратегически градове, но въпреки това задържат противниковите сили в месеци наред. Техните действия изглеждат хаотични, но както накратко ги описва един професионален военен (полковник Хименец от Бераса), когато го запитват какво мисли за тези импровизирани колони: „От военна гледна точка това е хаос, но хаос, който функционира. Не им пречете!“

За да изпреварим критиката, ще кажем, че напълно съзнаваме недостатъците на този „хаос“; фактът, че транспортът е толкова дезорганизиран, че понякога бойците на фронта остават по три-четири дни без храна; че не е организирана санитарна служба, която да се грижи за ранените и че в някои случаи бойците

„От военна гледна точка това е хаос, но хаос, който функционира. Не им пречете!“

от фронта пред Магрид напускат вечер окопите, за да се видят с годениците си в града! Ние казваме само, че испанските труженици се оказват способни да действат в една ситуация, парализирала властта, която не прави нищо друго, освен да публикува безполезни и оскърбителни декрети в „Държавен вестник“, а политиците да импровизират и да организират безнадежни ак-

ции. Ако съпротивата срещу франкистките армии става възможна, това е благодарение на този славен „хаос“ от първите седмици на боевете.

Струва ни се, че ролята на анархистите е да поддържат тази масова енергия и ентусиазъм и да работят за тяхната консолидация и координация, разяснявайки проблемите пред своите другари пролетарии, търсейки и внушавайки им решенията, защитавайки винаги идеята, че всяка инициатива и действие трябва да произлиза от самите работници – не само от работниците в CNT, но също и от тези в UGT, които, разочаровани от „социалистическите правителства“, не показват с нищо, че се различават от останалите, са готови да отдадат много по-голямо внимание на революционните аргументи, вместо на срамежливите съвети на по-голямата част от своите шефове.

„Без хаос революцията е невъзможна!“ пише Кропоткин в едно писмо до свой приятел по време на Руската революция от 1917 г., докато много членове на испанските революционни организации са до такава сте-

пен заети в борбата против Франко, че от първите моменти започват да апелират за дисциплина, за връщане на работа, за увеличение на работните часове, за да бъдат удовлетворени изискванията на войната. Това поведение може да се резюмира в две фрази, съдържащи се в статия на Хуан Пейро, с които той се противопоставя на идеята да се намали работния ден за работниците в заводите и фабриките на Каталония: „Прочутата фраза на Наполеон е *твърде често забравяна*. *Войната и нейните успехи зависят винаги от парите, защото през всички времена войните са се уповавали на икономическата база.*“

Колко вярно е това в испанския случай през август 1936 г.! Но вместо да кажат на работниците, че преди всичко останало те трябва да завземат банките и златния резерв, те подбуждат работниците в тила да увеличават максимално работните часове, за да произведат повече! Не че това не е вярно, но още по-вярно е това, че който контролира златния резерв на Испания, той контролира развоя

» » продължава на страница 10

ИСТОРИЯ

Социология на „социализма“

ИНТЕРНАЦИОНАЛНОТО И СОЦИАЛНО СТАТУКВО НА „НРБ“ И ИЗХОДЪТ ОТ НЕГО

» » продължава от страница 8

та история на бъдещото ни десетилетие. Няма да навлизаме в един прецизен анализ на всестранната социална, икономическа, политическа, културна, морална и идейна криза на болшевишкия режим у нас. Нито ще се занимаваме с причините и „перспективите“ ѝ или с нейната зависимост от световната криза и в частност от тази на „съветския“ блок. Няма да разглеждаме и конкретните ѝ прояви като инфлация, скрита безработица, хиляди нещастни случаи на работните места, резултат от „социалната“ политика на управляващите, която би заприличала на геноцид, ако те не бяха заинтересувани от принадлежния продукт, създаван с ръцете и ума на милиони работници. Не се спираме и на изпращането на гастарбайтери в Коми или в арабските страни, на недоволството, на кражбите и съзнателното неработене или спонтанните стачки. Няма да изброяваме сблъсъците на полицейската машина с националните и религиозните малцинства, мимикрията на част от протестиращите под форма на религиозни тълпи, които в нощта срещу Великден влизат в

ръкопашни боеве с милицията или се бият с нея по време на футболните мачове и на студентския празник. Няма да се впускаме в детайлите на *основните противоречия – между двете класи, между колонията и метрополията* или между бюрократичната организация на обществото и нуждите му от свобода и равенство за едно безпрепятствено развитие на научнотехническата революция.

Само ще отбележим, че БКП няма повече никакви задачи, които да оправдават морално, социално или исторически нейните действия и съществуване. С изостряне на кризата на българския държавен капитализъм ще растат колебанията сред части/фракции от господстващата класа/партия, тласкащи ги към търсене на изход в посока на реформиране на обществената вкаменелост. Ще се увеличава натискът на масите към промяна, водещ до сблъсквания с властта, до дестабилизация на системата и до съзряване на революционерите и издигането им до висотата на задачите, които стоят за разрешаване пред българското общество. Тези процеси са взаимно обуславящи се и разликите в интензивността им ще дове-

дат до един от вариантите на двата споменати сценария:

1) Ако инициативата бъде погетата от партийните среди при една относителна слабост на пролетариата, тогава едно дезавуиране на днешната политика на БКП и на нейното правителство от един дворцов преврат може да прокламира независимостта на НРБ, като ликвидира колониалния ѝ статут и съхрани с или без изменения държавния капитализъм. Хипотетичните възможности или форми, в които може да се излее такава „независимост“, се определят от двата екстремни прецедента:

1а) Просталински или прокитайски вариант, какъвто е случаят с Албания.

1б) Протитовски или „ревизионистки“, илюстриран с югославския случай.

Северната ни съседка – Румъния на Чаушеску, – в която процесът на окончателното отделяне от Москва още не е приключил, представлява междинен случай на горните два.

Общо взето, просталинският вариант, който е характерен за по-изостаналите в развитието си „соц“-страни, с оглед достигнатата степен на развитие, е по-малко вероятен за НРБ. Тази възможност беше пропусната или по-скоро предотвратена от Хрущовото ръководство на КПСС през петилетката 1956-1961 г. Тогава, с активната помощ на Хрущов и неговите „специалисти“ от КГБ, вожът на българските сталинисти Червенков беше свален и впоследствие напълно дезградиран, изключен от партията и пенсиониран заедно с мнозина от най-активните му привърженици. Днес сталинската „фракция“ на БКП е сборище от безсилни недоволници, изгубили власт и богатство, които в пиянски компании разказват политически вицове за измамения ги правешки хитрец и разиграват ролята на „истински“ маркс-ленинци. Подобно на буржоата, те също слязоха от сцената без каквато и да е съпротива. „Обезщетени“ с тлъсти пенсии, в скука и тъга по изгубения рай, без помисъл и воля за възвръщането му, днес те доизживяват безнаказано последните си години. Червенков се нарежда демагогски по опашките пред княжевските магазини и търси съчувствие в погледа на помнещите го, Югов просвещава бабичките в кварталния ОФ клуб, а в слуховете на поклонниците си живее със славата на „заговорник“. В слънчевите утрини

може да го срещнем по алеите на „борисовата градина на свободата“, заобиколен от купчина „обожател“, които шпионират бившия обершпионин (сред тях и един бивш царски офицер, престоял доста години в „народните затвори“). Подобна е съдбата и на останалите персонажи от Всесланата някога кохорта на българските сталинисти. Само „Горуня“ дето го самоубиха, но това е друга история. Тези от тях, които останаха в държавния апарат, са се „покръстили“. Направили навреме завоя, разединени, те се клепат един-друг пред управляващата живкова клика. „Най-смелите“ от тях чакат възкресението на мъртвите, тоест една „благоприятна международна обстановка“, вследствие „промяна“ в Кремъл или китайска окупация на НРБ и един „нов 9-ти септември“. Затова фракцията е в кавички – трудно бангата от „антипартийни“ склеротици може да бъде наречена така. Надеждите на най-„твърдокаменните“ сред лишените от власт бивши убийци са „голи“, а „заговорите“ им на чашка – комични или жалки. •

(слегва)

Г. Константинов
юли-август 1973 г.

Безански лагер Пагричано

УРОЦИТЕ НА ИСПАНСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

CNT участва в правителството

» » продължава от страница 9

на войната и на испанската икономика.

В тези първи дни на борбата нуждата от оръжия и суровини е първостепенна. За да се произведат оръжия, каталонските работници имат нужда да приспособят фабриките за тази цел; машините трябва да бъдат купени от чужбина със злато, както и самолети, транспортни средства, пушки, оръдия и муниции; със злато могат да се купят даже германски и италиански оръжия. Златният резерв е онова средство, което може да позволи на въоръжените работници да минат от отбрана към нападение. Вярно е, че те не са обучени и тренирани както се полага и че на колоните на работническите милиции липсва координация, но без достатъчно оръжие и транспорт, тези проблеми нямат особено значение.

За да се увеличи обръкването във финансовата сфера, допълнително спомага съперничеството между правителствата на Каталония и Магрид – съперничество, което не се съобразява с общия враг и в което Магрид има предимство, за-

щото държи контрола върху златото. Предимство, което той използва, за да заглуши революцията в Каталония и да саботира фронта в Арагон, както и кампанията за Балеарските острови, които са инициативи на CNT. Според Сантилиан, същото поведение продължава да има и правителството на Кабалеро, когато наследява това на Хирал през септември 1936 г.

Нека разгледаме в детайли щетите, произлизащи от факта, че златото остава в лоши ръце. На 24 септември 1936 г. в Барселона се провежда регионален пленум на синдикатите, където са представени 505 делегати на 327 синдиката. На този пленум Хуан Фабрегас, делегат на CNT в Икономическия съвет, след като посочва актуалността на синдикатите, говори за финансовите затруднения на Каталония, произтичащи от отказа на правителството в Магрид да „даде икономическа и финансова помощ, защото не симпатизира на установения ред в Каталония... Въпреки смяната на правителството, ние срещаме същите затруднения“. Фабрегас продължава, декларирайки, че делегация е заминала за

Магрид, за да иска кредити за закупуване на военни материали и суровини, предлагайки като гаранция един милиард пезети в ценни книжа, намиращи се в Испанската банка, но получава категоричен отказ. Достатъчен е фактът, че новата военна индустрия на Каталония е контролирана от работниците на CNT, за да откаже правителството в Магрид всякаква помощ. То се съгласява да отпусне тази помощ само в замяна на правителствения контрол. Този очевиден саботаж на правителството в оръжейното производство е разкрит в един отчет за разговорите от 1 септември 1937 г. между Йоженио Валехо, представител на каталонската военна индустрия, контролирана от CNT, и заместник министъра на въоръжеността и мунициите на централното правителство, в които последният признава пред свидетели, че „военната индустрия на Каталония произвежда десет пъти повече, отколкото цялата останала Испания и се съгласява с Валехо, че това производство лесно може да бъде учтено от началото на септември, ако Каталония разполага с необходимите средства, за да си

набави суровините, които се намират на испанска територия“.

Но нека се върнем през септември 1936 г. Регионалният пленум на синдикатите завършва на 26 септември. На следващия ден пресата обявява влизането на CNT в правителството на Каталония. В комунике за пресата CNT отрича, че участва в правителството и уточнява, че участва в един Регионален съвет на отбраната! Кои взима това решение? Нито Пиерац, нито Сантилиан дават обяснения. Няма никакви индикации, че този въпрос е бил дискутиран на регионалния пленум. Към 20 септември, след формирането на правителството на Кабалеро, се провежда национален пленум на регионалните Комитети, председателстван от Националния комитет на CNT, с цел да се намери формула, с която, скрибайки измяната на принципите, „колаборацията“ да стане възможна.

Решено е да се създаде „Национален съвет на отбраната“ и съществуващите министерства да се трансформират в „департаменти“. В тази декларация са включени няколко решения, отнасящи се до милициите,

банките, собствеността на църквата и т. н. Този документ няма особено значение, защото терминът „Национален Съвет на Отбраната“ е употребен като смокинов лист, за да се направи по-малко ужасна за ушите на CNT гумата „Правителство“. Това е добре схванато от политическите партии, които не взимат под внимание предложенията и отхвърлят блъфа на CNT по такъв начин, че два дни по-късно отново е свикан пленум, на който CNT изразява съжаление за отхвърлянето на нейните предложения. В края на този документ се заявява изрично, че формирането на Регионалния съвет на отбраната, с който евфемизъм се дефинира каталонското правителство с участието на CNT, е резултат на предишния пленум и се прибявя, че подготовката на „Националния съвет на отбраната“ трябва да продължи. Но тъй като Регионалният съвет на отбраната е всъщност правителството на Каталония, не е никаква изненада, че през ноември CNT капитулира и четирима негови членове се включват в централното правителство на Кабалеро в Магрид. •

(Следва)

ИСТОРИЯ

Кратка история на анархизма

» » » продължава от миналия брой

„Наше отечество е целият свят, наш закон е свободата“, пеят италианските анархисти. Депортирани в Нова Каледония след Парижката комуна, Луиз Мишел и Шарл Малато срещат канадците и техните аспирации за автономия; висш чиновник в Индонезия, Мултатули напуска своето кресло, за да заклеи холандския колониализъм в своя роман „Макс Хавелаар“; студенти в Лондон, Джомо Кенията и Юлиус Ниерере следят дискусиите на групата „Свобода“; по-близо до нас, френски и американски дезертъри и бунтовници избличават империалистическите войни в Алжир и във Виетнам. Да подкрепяме борбите за „национално“ освобождение, без да поддържаме държавите, си остава и до днес едно предизвикателство. Скорошната поява на анархистически групи в Индонезия, във Филипините, в Нигерия, стимулирани от млади хора, получили образованието си в университетите на „Първия свят“ и подхранвани чрез интернет, могат ли да променят нещата?

„Когато ще живеем във времето на анархията...“

През 1901 г. Франсиско Ферер основава в Барселона Модерното училище, което, вдъхновено от научния рационализъм и увереността в прогреса, цели освобождението на личността и формирането на мъже и жени, способни да трансформират днешното общество. Той защитава съвместното обучение на половете и на социалните класи, за да атакува корените на предрасъдците и да подготви новите поколения за бъдещето. През същата епоха Пол Робен и Себастиан Форрководят във Франция *свободните училища*, където педагогиката се основава на свободата, доверието, връзката между умствения и физическия труд. Най-силно е ехото от експеримента на Ферер: след екзекуцията му през 1909 г., на вълната на симпатиите и солидарността се откриват Модерни училища на Ферер в Бразилия, в Швейцария, в САЩ, в Италия. Активната педагогика и днешните алтернативни училища се вдъхновяват пряко или непряко от тези предтечи. В Англия (училището Съмър-

хил например) и в САЩ анархистическите училища са все още многобройни, въпреки трудностите, които им създава официалната система. Наскорко такива училища са създадени в Испания, в Австралия, във Франция...

Не се касае само за образованието на децата: „*Решението на революционната задача предполага напълване на главите на хората с идеи*“ (Жан Грав). Първата дейност на една анархистическа организация или група често е публикацията на вестник, брошури, позиви. Текстове на Кропоткин, на Грав или Малатеста, публикувани в началото на XX век в „Нови времена“, се продават с десетки хиляди. Рене Бианко е инвентаризирал близо 2000 анархистически периодични издания на френски за един век – от 1880 до 1980 г. Другите езици също не изостават. „*Пропагандата чрез слово*“ е едно от предпочитаните оръжия на анархистите; ние ще продължим нашите свидетелства.

„*За да станем по-реални* – казвал Бакунин на работниците в Сен Имие през 1871 г., – *революционната организация трябва да бъде дублирана от една истин-*

ска братска солидарност, не само на думи, но и на дело, не само през празниците, в речите и на чаша, а и във всекидневието“. Комуналните общности и кооперативите са едни от безбройните примери; в миналото индивиди и групи създават „анархистически колонии“ в Белгия, в Бразилия, във Франция, в Парагвай, в Уругвай, в Швеция; след май 1968 г. някои отиват да правят козе сирене и да ядат кестени в запустелите колиби на Южна Франция, като дълго време се борят със суровите условия на живот. В своите читалища и народни библиотеки испанските и аржентинските анархисти разпространяват от един век култура, научни познания и революционна подготовка. Индивидуалистите защитават и практикуват международни езици като есперанто, за да преодолеят границите и бариерите. Възраженията срещу данъците, брака, изборите и армията следват същия ход. Днес навсякъде по света разцъфтяват самоуправляващи се общности, които се опитват да живеят без пари и без господари, откриват и практикуват нови форми на обмен и публични прояви.

Ако анархистите са жагни за една култура без господство, то артистите имат какво да им предложат, за да се обогатят духовно. Импресионистите Писаро, Люс и Синяк, художниците и гравьорите Стенлен, Уилям Морис, Франс Мазарел, Карел Купка, Ман Рей, по-новите Флавио Константини, Енрико Баж, Клиф Харпър, Сула и др. предоставят за касите на солидарност илюстрации за книгите и анархистическия печат. Джо Хил, Ерих Мюзам, Йожен Бизо, Стиг Дагерман пишат поеми и песни, Джоан Бейз, Жорж Брасенс, Лео Фере, Пако Ибаньес, Фабрицио де Андре пеят на митингите. Филмите на Хуан Виго, на Арман Гуера, на Жан-Луи Кополи, представенията на Театър Ливинг или на Арман Гати са в чест на анархизма.

„*На барикадите за триумфа на Конфедерацията...*“

Най-красивата глава от историята на анархизма е Испанската революция от 1936 г., въпреки нейните трагични последици. Месеци наред работници и селяни живеят в свободния комуни-

» » » продължава на страница 11

НИЩО НЕ Е ЗАБРАВЕНО

Защо беше отровен Манол Васев

Веднага след първите репресии на тотално властениците большевикоконмунисти, целящи пълното ликвидиране на анархисткото движение, мнозина безвластници се обръщат устно и писмено към именития анархист Георги Жечев – изявен поет, преводач, спрямо когото властите проявяват относителна търпимост, най-вече поради застъпничеството от страна на съветските писатели Михаил Шолохов и Иля Еренбург, като настояват той да изрази своето становище по започналите масови гонения срещу анархистите в България. Жечев отговаря с обширно изложение, разпратено до редица анархисти в страната, в което настоява за „безрезервна подкрепа на ОФ“ и изказва надеждата си, че затварянето на анархистите клубове и спирането на вестник „Работническа мисъл“ било „само временна мярка“.

По този повод хасковският анархист Делчо Василев му пише писмо, в което изразява несъгласие с позицията на приятеля си от детинство Георги Жечев. Писмото попада в ръцете на Държавна сигурност и нейният тогавашен началник в Хасково Асен Митев привиква в кабинета си неговия автор. Кол-

кото и да изглежда неправдоподобно, Асен Митев и Делчо Василев са неразделни приятели още от детските си години. Всъщност Митев е вуйчо на Димко Оцев, укривал дълги години повереното му от войводата Митю Ганев златно съкровище, изгъбосано през 1932 от двамата сътрудници на БРП(к). Същият Димко Оцев през 1964 основава конспиративна антидогорживкова структура в Хасково, която трябва да съдейства за свалянето на Правешкия автократор от власт. Хасковската група включва и анархистите Делчо Василев и Панайот Михайлов. Асен Митев унищожава писмото, изпратено до Георги Жечев, с което умишлено прикрива случая и така Делчо Василев си тръгва по живо по здраво. Вездесъщите очи на ДС обаче са навсякъде и скоро Митев е разобличен за потулване на улики, уволнен е от системата на МВР, изключен е от редовете на большевистката партия и в края на 1949 г. злополучният бивш пръв началник на хасковската ДС е арестуван и осъден на 15 години затвор за участие в *анархотерористична организация!* През декември 1957 г. попада в една килия с анархиста Манол Ва-

сев в Сливенския затвор и му доверява, че цялата партийна върхушка в Хасково в лицето на Гавраил Карев, Георги Даскалов, Марко Лозанов, Васил Караджов, Петър Божинов, Пеню Докузов, Сийка Сербезова, Кана Докузова и други большевикоконмунисти са бивши агенти на царската тайна полиция – факт, който той и неговият заместник Делчо Шопов лично констатира в агентурните им досиета в Хасковското околийско управление месец след 9 септември 1944 г., малко преди да бъдат унищожени от секретаря на градския комитет на БРП(к) Марко Лозанов, отговарящ по партийна линия за работата в ДС. Манол Васев, чиято природна нагласа на народен трибун, който никога не си гържи езика зад зъбите, особено пред властите, не преглъща току-тъй чутото от Митев. Тукатси запретва ръкави и пише писмо до първия секретар на ЦК на БКП Тодор Живков, в което саркастично го нарича партиен вожд на Гешевата хасковска полицейска агентура.

Не е могъл да знае обаче, че самият Тодор Живков също е агент на суперполиция Никола Гешев. Последващите събития логично се подразбират. Правешкият

простак несъмнено е осветомил хасковските большевикоконмунисти за изобличителното писане на анархиста. Точно по това време, на речовития неустрашим безвластник оставали броени дни до излизането от затвора. Навън той със сигурност щял да разтръби мръсната тайна, научена от Асен Митев. Затова хасковските властени товаришчи еднотушно решават, че устата на Васев само с черна пръст може да бъде затворена. Ден преди изтичането на присъдата, със съдействието на Сливенското партийно-държавно ръководство, е поръчано неговото отравяне в Сливенската тюрма – на 12 март 1958 г.

През 1962 г., направилият без да иска мечешка услуга на Манол, разкривайки агентурното минало на хасковските номенклатурчици, е освободен от затвора. До края на живота си обаче бившият пръв началник на отечественофронтовската ДС в Хасково мъчи като риба по щекотливата тема. Неговият едновременен помощник в ДС Делчо Шопов и някогашният четник и знаменосец на Митю Ганевата чета Христо Павлитов обаче изписват сума ти мемоари за полицей-

ската агентура в хасковската БРП(к), изтъквайки гореизброените отговорни партийци. Мемоарите им така и не са издадени, но част от тези спомени се съхраняват в Хасковския държавен архив и Регионалния исторически музей. Когато авторът на тези редове през 1990, 1991 и 1992 г. публикува откъси от спомените им в местната преса, срещу него се надигна истеричен вой от преименуваните социалисти, „бивши“ большевикоконмунисти. Понастоящем вместо „осветените“ агентурчици и идеите им другари и другарки, вече ръмжат техните щерки, синковци и внуци, превърнали се в преуспяващи капиталисти, които (те си знаят защо) се държат с нокти и зъби за большевисткото верую на родителите си. Защо наистина?! Ами защото там, в това верую, е заровено кучето, сиреч финансовите потоци на българската менне социалистическа държава, които бяха хищно приватизирани от техните маминки и татковци, за да плоскат гнес на поразия наследниците на большевикоконмунистическите тираны и да се гъзрят и кефят като губайски шейхове! •

МАКАР

ИСТОРИЯ

Кратка история на анархизма

» » » продължава от страница 10

зъм във фабриките и в селата, в колоните и милициите, във фамилиите и в обществените служби; стотици хиляди участват в организацията на свободните жени. Те обаче трябва и да воюват, за да защитават новото общество, което градят.

Анархосиндикалната конфедерация CNT, основана през 1910 г., хвърля всичките си сили в образованието на народа, в практикуването на организацията и в подготовката на въстанието. Заедно с FAI – анархистическата федерация – в много региони на страната от 1932 до 1934 г. са извършени всевъзможни революционни опити: създаване на анархокомунистически колективи в селата, атаки срещу казармите и кметствата, които засилват вкореняването на анархизма в народното съзнание, но същевременно с това предизвикват невиджани репресии и поляризация с политическата левица. През юли 1936 г. анархистите са готови да се противопоставят на пучистите на генерал Франко и да се качат „на барикадите за триумфа на Конфедера-

цията“ – CNT, която започва и движението за масова колективизация, заедно с конституирането на работническите милиции.

Солидарността на чуждестранните приятели е незабавна: хиляди френски, италиански, германски, аржентински, швейцарски анархисти напускат работата си от месец август 1936 г., за да отидат и се бият в Испания против фашизма за *Социалната революция*. Двадесет и пет китайски анархисти стигат до Марсилия, преди да бъдат върнати. Камioni с храни и облекла, под които често са скрити оръжия, се грусат през Пиренеите, за да преминат границата, посрещани с приветствени възгласи.

Много по-различно е поведението на европейските демокрации и на социалдемократическата и большевистката „левица“, която се страхува от генерализиране на войната и победата на Социалната революция. Те възприемат така наречената политика на ненамеса и с това отварят вратите за масивната подкрепа за фалангистите от страна на Мусолини и Хитлер, които им изпращат войски, само-

лети и тежко въоръжение. През октомври Сталин сменя тактиката и окуражава създаването на интернационални бригади под стриктния контрол на агентите на НКВД, чиято мисия е да спрат революционния устрем на испанския пролетариат за сметка на войната.

Фронтовете, както и жертвите се умножават, анархистическите милиции са лишени от оръжие и мундици, колективизираните фабрики импровизират производството на бронирани коли и снаряжи. Постепенно цялата индустрия става военна или служи на ариергарда и „войната изяжда революцията“ по умите на френския анархист Пиер Ганиве. В своята изолация, считайки за приоритетна отбраната на антифашисткия фронт, ръководството на CNT взема безпринципното и катастрофално решение да влезе през септември в правителството на Ларго Кабалеро, а след това да приеме и милитаризацията и включването на работническите милиции в редовната армия. Това позволява на сталинистите да си присвоят военното командване. През май 1937 г. те атакуват фронтално анархисти-

те и POUM (антисталинистка марксистическа работническа партия) в Барселона и убиват Камило Бернери – един от най-отявлените критици на участието на CNT в правителството. Притиснато от два фронта – на фалангистите и на правителството – ръководството на Конфедерацията и нейните министри-анархисти призовават пролетариата на Барселона... „към спокойствие“.

Скоро колективните фабрики и стопанства в селата на Каталония и Арагона ще бъдат разтурени, докато тези на Леванте се запазват още за известно време. През февруари 1939 г. Барселона е завзета от франкистите и десетки хиляди работници и селяни ще бъдат избити незабавно или затворени, докато други стотици хиляди ще поемат пътя на изгнанието, за да бъдат изпратени в лагерите, открити от френските власти по средиземноморските брегове.

Анархистическото движение се възстановява в изгнание със CNT, FAI и организациите на младежта и жените, и с неизбежните деления, които предизвиква подобна ситуация. В сама-

та Испания CNT се възстановява в нелегалност с целната на многобройни жертви и безкрайни години затвор. Такава е съдбата и на герилеросите, които се опитват да организират съпротивата и множеството опити за атентати, целящи ликвидирането на Франко, чак до естествената му смърт през 1975 година.

За съжаление, на улица Гей Люсак, бунтовниците от 1968 г. можах да запалят само колите...

„Май '68“ не започва през месец май на същата година. Студентите изобщо не помнят, че анархизмът надига глава във Франция и Италия веднага след края на войната през 1945 г.; през годините на изобилие те забравят за куража на онези, които публикуват вестници, възстановяват връзките и се реорганизируют. През годините на своето изгнание, испанските анархисти допринасят за поддържането на пламъка на движението и техният войнстващ антифранкизм несъмнено е един от детонаторите на Май 1968 г. •

(следва)

ЗА КАКВО СЕ БОРИМ

Социализация

НИТО ПРИВАТИЗАЦИЯ, НИТО НАЦИОНАЛИЗАЦИЯ

» » продължава от страница 1

Съответно веднага расте администрацията, заплатите в която никак не са малки. За работниците остават някои дребни облаги, но като цяло предприятието запада, от него се краде на всички нива, докато в състояние на една обща криза то става бреме и от него, заедно с работните места, се отърват, като го предават на някой частник.

Образува се порочен кръг на несигурност за обикновения работник – той е изцяло зависим от началниците и тяхната компетентност. Мъничко да превишат неговите нужди определените му свихи, конфликтът не се решава в негова полза и това може да го прати на дъното на живота.

Излизането от тази въртележка на „работи и недей много да знаеш“ е само през една врата – социализацията. Пряк контрол на работещите в предприятието върху дейността му. Преки договорни отношения с групи

Порочен кръг на несигурност за обикновения работник

подобни предприятия, които доставят консумативи, енергия, оборудване, суровина и др. Собствени помощни структури – например училища, детски градини, почивни станции, поликлиники, защо не и малък радиотелевизионен център, селскостопанска кооперация, която да зарежда столовата с продукти, а и да подсиурява самите работници с храна за вкъщи. Всичко това – без началници, без назначени, без собственици. Чрез пряко участие в общи събрания и избиране от тях на комитети, отговорни за конкретни дейности.

Ако се наложи, предприятието формира и собствена милиция за опазване на реда

в околностите, за защита на жилищата на работниците си.

Без данъчни задължения, без обвързване с централно законодателство. Данъците са заплащане за определени услуги – а какви услуги предоставя държавата? Та тя само пречки създава! Приет еднородно правилник за отношенията в предприятието, за производствените права и задължения, за чисто битовите взаимоотношения в заводските жилища ще е по-добър, по-адекватен и по-успешен към нарушенията от приети някъде си от някой си закон, които никак не са съобразени с желанията на хората от социализираното предприятие.

Дали държавата и работодателите ще бъдат във възторг от подобна програма? Със сигурност не, защото в тази светлина ясно ще проличи тяхната паразитна същност.

Паразитите се изтребват, за да опазим здравето си. •

Шаркан

ВЕЧЕ И В КНИЖАРНИЦА „НИСИМ“

Анархистка литература можете да намерите вече и в книжарница „Нисим“ на бул. Васил Левски 59 в София на обявените в каталога цени.

ПОЛЕЗНИ КНИГИ НА НИСКИ ЦЕНИ

КНИГИ:		
1. Основи на безвластието – Г. Хаджиев	1 лв	
2. Национално освобождение и безвластие – Г. Хаджиев	1 лв	
3. Вчерашни, днешни и утрешни проблеми – Г. Хаджиев	1 лв	
4. История на безвластническото движение в България – Г. Хаджиев	1 лв	
5. Моя път (спомени в два тома) – Г. Хаджиев	2x1 лв	
6. Феноменът Махно – П. Аршинов	1 лв	
7. Заблужденията на марксизма – Пиер Рамю	1 лв	
8. Събитието на века – анархистическа Испания – Г. Левал	1 лв	
9. Взаимопомощта – фактор на еволюцията – П. Кропоткин	1 лв	
10. Краят на държавата и капитала – Г. Константинов	3 лв	
11. С думи вместо с куршуми – Г. Константинов	5 лв	
12. Възможна ли беше съпротивата срещу ДС? – Г. Константинов	3 лв	
13. Национализъм и култура – Рудолф Рокер	2 лв	
14. Национализъм и култура – Рудолф Рокер том II	5 лв	
15. Избрани страници за и от него – Михаил Бакунин	2 лв	
16. Барутни (по)мисли – Г. Константинов	5 лв	
17. Хляб и свобода – П. Кропоткин	4 лв	
18. Ставайте, робове – Г. Константинов	5 лв	
19. Досие на обект №1218 – Александър Наков	2 лв	
20. Спомени за израстването – Христо Колев ГОЛЕМИЯ	6 лв	
21. Адски калейдоскоп (в два тома) – Г. Константинов	2x5 лв	
22. Преобразуването на обществото или екоанархизмът – М. Букчин	5 лв	
23. Един проект за социална революция – ФАФ	2 лв	
24. Спомени – Стоян Цолов	5 лв	
25. Статии – Георги Божилов	10 лв	
26. Христо Ботев – Евгений Волков	5 лв	
27. Живот под черен небосвод – Георги Божилов	7 лв	
28. Напред и ако пътят води към Голгота! – Георги Константинов	7 лв	
29. Свободата, Санчо, е велико нещо! – Георги Константинов	7 лв	
30. Спомени за бъдещето – Желязко Петков	5 лв	
31. Последните Чапая – Никола Тенджерков	5 лв	
32. Достоен живот – Трифон Терзийски	4 лв	
33. Лични откровения – Георги Божилов	7 лв	

БРОШУРИ:

1. Стопанисването на земята – Г. Хаджиев	0,50 лв
2. Проблемът за организацията на анархизма – Г. Хаджиев	0,50 лв
3. Що е анархизъм?	0,50 лв
4. Отговор на една вярваща – С. Фор	0,50 лв
5. За общината	0,50 лв
6. Федерализъм и централизъм – Рудолф Рокер	0,50 лв
7. Крахът на руския държавен комунизъм – Рудолф Рокер	1 лв
8. Килифарево народно въстание и килифарева чета	1 лв

Тези книги и нови заглавия можете да купите от антикварната книжарница на пл. „Славейков“ №7. Някои от тях могат да се намерят и в книжарницата на бул. Дондуков срещу Първа английска гимназия. Същите още могат да бъдат поръчани и изпратени от Александър Методиев Наков, Перник, ул. „Република“ №4, тел. 076-631 388.

АНАРХОКАЛЕНДАР

- На 03.01.1826 г. избухва бунтът на декабристите в Южна Русия.
- На 06.01.1848 г. в Калофер е роден Христо Ботев, пръв предтеча на анархизма в България.
- На 06.01.1966 г. в Пловдив умира анархистът Петър Манджуков, участник в македонското движение, един от групата на „Гемиджистите“. Автор на книгата „Предвестници на бурята“.
- На 07.01.1923 г. в Ямбол се открива петата национална конференция на Федерацията на анархокомунистите в България (ФАКБ).
- На 08.01.1870 г. в Лондон умира руският революционер Херцен.
- На 09.01.1905 г. в Марсилия умира анархистката Луиз Мишел, участничка в Парижката комуна.
- На 10.01.1863 г. избухва въстание в Полша срещу руския царизъм.
- На 12.01.1898 г. Емил Зола обнародва знаменитото си „Аз обвинявам“.
- На 13.01.1900 г. в с. Попина е роден анархистът Никола Енчев Великов (Керенски), участник в анархистката чета „Братя Бълхови“ и в испанската революция 1936-39 г.
- На 14.01.1944 г. край Нова Загора в сражение с жандармерията е убит анархистът Деско Кръстев (Момчил).
- На 15.01.1809 г. в Безансон (Франция) е роден Пиер Жозеф Прудон.
- На 15.01.1978 г. в Кюстендил умира анархистът Боян Нешев, политемигрант във Франция и концлагерист в българишкия лагер.
- На 16.01.1979 г. във Велико Търново умира Дончо Бълхов (Донски), чети

тник в Килифаревската анархистка чета и участник в Испанската революция.

- На 17.01.1991 г. в Стамболийски умира анархистът Илия Донев Петканов.
- На 18.01.1954 г. в Карловския Балкан са убити анархистите-горяни Христо Чолаков и Минчо Полов.
- На 19.01.1925 г. в сражение с полиция и войници на улица „Дж. Баучер“ в София са убити анархистите Стефан Тодоров и Христо Гекев.
- На 20.01.1900 г. в Кюстендил е роден анархистът Тодор Ангелов (Божаната).
- На 24.01.1909 г. в гр. Търговище е роден анархистът Трухчо Николов Трухчев, прекарал дълги години във фашистките и болшевишки концлагери и затвори.
- На 26.01.1902 г. в Павел Бана е роден анархистът Иван Рачев Иванов, активен деец и пропаганда-тор.
- На 26.01.1877 г. в Пловдив е роден Михаил Герджиков.
- На 26.01.1996 г. в София след тежко боледуване умира анархистката Янка Статева.
- На 29.01.1990 г. в Ракутово умира анархистът Георги Костадинов Зялков.
- На 30.01.1871 г. в Пъргово е роден д-р Параскев Стоянов, активен анархист, известен хирург и университетски преподавател.
- На 30.01.1924 г. в престрелка с полицията е убит анархистът Георги Полов от Килифаревската чета.

Помощи за „Свободна мисъл“

1. Читател	10 лв
2. Никола Александров, Мангра	10 лв
3. Георги Константинов, София	100 лв
4. Александър Наков, Перник	10 лв
5. Читател, София	20 лв
6. Любен Хангжийски, София	20 лв

БАНКОВА СМЕТКА В ЛЕВА (IBAN):

BG86 UBBS 8261 1010 0473 10

Т Б ОББ АД, КЛОН ПЕРНИК
ФАБ БЛАГОДАРИ ЗА ОКАЗАНАТА ПОДКРЕПА!

Вестник „Свободна мисъл“ не печели от реклами или обяви и не е спонсориран от никакви патриотични бизнесмени и затова не изплаща хонорари. Редакцията приема материали, написани грамотно на стандартни машинописни страници – 30 реда на страница, 55 знака на ред или набрани на компютър. Всеки автор носи отговорността за съобщените факти и твърдения!
Ръкописи не се рецензират и не се връщат!

сайт на ФАБ: www.anarchy.bg
сайт на „Свободна мисъл“: sm.a-bg.net
имейл на ФАБ: fab@a-bg.org

телефон за връзка с ФАБ

0896 613 727

адрес на редакцията

София, ЖК Надежда, пощенски клон 1220, пощенска кутия 59

отговорен редактор **А. Ванчев**
предпечатна подготовка **Свободна мисъл**

АБОНАМЕНТ 2012 СВОБОДНА МИСЪЛ

Драги читатели,
Абонаментът за вестник „Свободна мисъл“ МОЖЕ ДА СТАВА ДО 15-ТО ЧИСЛО НА ВСЕКИ МЕСЕЦ ВЪВ ВСИЧКИ пощенски клонове на страната. За 1 година – 6,00 лв; за 6 месеца – 3,00 лв; за 3 месеца – 1,50 лв. Цена на един брой – 0,50 ст.

Каталожен номер 649

радиопредаване за свободен живот

era.a-bg.net

ЕВОЛЮЦИЯ, РЕВОЛЮЦИЯ, АНАРХИЯ – предаване за свободен живот

Екипът поднася „малки новини“ и представя света през очите на хората, които обичат свободата си и уважават нуждите на останалите. В предаването участват активисти от различни социално ориентирани организации на български младежи – студенти, анархисти, еколози, но тези, на които разчитаме, за да бъдем интересни и уникални, са слушателите. Всеки може да се свърже с екипа на предаването чрез скайп или чрез форума, а ние се стараем да не оставим неизразена позиция по време на живото предаване. Предаването се излъчва всеки четвъртък от 20:00 часа по местното радио на безвластниците. Когато няма живо предаване, на този адрес се въртят автоматични записи. Цялото съдържание на предаването излиза предварително на сайта, а ден-два след излъчването можете да чуете записа от него. •